

ושבו בנים

אלון בוזרי ישיבת שבי חברון

גליון מספר 2 | אייר התשע"ב

- 3 המוכנות למסירות נפש | הרב מישאל רובין
- 4 יום העצמאות - פשרה או אמון | הרב חננאל אתרוג
- 6 בשעה קלה קדמני זה לגן עדן | הרב בועז כהנא
- 9 מהנעשה בישיבה | גלעד מתאנה ודובי וייס
- 10 צניעות ולא בארון הבגדים | משה חלמיש
- 12 ואני קרבת אלוקים לי טוב | אסף גולן
- 13 "בניין אמונה" | ראיון עם אשר אבו

ישיבת שבי חברון מאחלת
יום עצמאות שמח
לבוגריה ולכל בית ישראל

בוגרים יקרים,

פעמים רבות בהקשר חגי אייר מצוטטים דבריו של הרב צבי יהודה זצ"ל בביאור הפסוק "כִּי עֵין בְּעֵין יֵרָאוּ בְּשׁוֹב ד' צִיּוֹן" (ישעיה נב, ח): בתהליך שיבת ציון נדרשים אנו לרומם את המבט האנושי ולהתאים את העין של 'מטה' לעומת העין של 'מעלה' - המבט האלוקי על העולם (עפ"י לנתיבות ישראל ח"א, עמ' קצט).

דברים אלו מעוררים תמיהה: כיצד ניתן להשתחרר מהמבט האנושי על החיים? כיצד בשר ודם, קרוץ חומר, יכול להתאים את עינו לעין של 'מעלה'?

נראה כי בדבריו אלו של הרצי"ה טמון חידוש גדול. לאדם ניתנה תורה שבאמצעותה יכולה הסתכלותו על העולם להשתנות, להתרומם. מתוך משקפי התורה ניתן להביט על המציאות כולה באור שונה לחלוטין. דרכה ניתן לזהות את המגמה האלוקית השוזרת את פרטי ההיסטוריה מתקופתו של אברהם אבינו ועד ימינו אנו.

זכינו כולנו לגדול על ברכיה של התורה הגואלת, תורה שיודעת להצביע על תופעות הנראות במבט ראשון כמקריות בלבד, ולסמן את ערכם הנצחי - התקיימות חזון הנביאים. בעלון זה, המוגש לפניכם, נאספו רסיסי אור מהארת התורה המיוחדת לחגי חודש אייר.

כאן המקום להודות מעומק הלב לכל העוסקים במלאכה, ובמיוחד לנוה זוננפלד ודניאל וכטל על העמל הרב והסיוע בעריכה ובהגהה הלשונית.

אבישי רוזנבלד, רכז בוגרים

052-2607392 | bogrim@shaveihevron.org

העלון מוקדש לעילוי-נשמת

טובה סקרביק ז"ל

בת אלכסנדר ומרים ז"ל

אשת חסד צנועה ומאירת פנים

נפטרה בדמי ימיה ביום א' שבט התשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה

ישיבת שבי חברון

בית רומנו עיה"ק חברון תובב"א

ת.ד. 73 קרית ארבע מיקוד 90100
טל. 02-9963777, 1800-400-140
פקס. 02-9963929

www.shaveihevron.org

עיצוב גרפי: סטודיו מלון 052-7203050

המוכנות למסירות נפש

בספר דניאל (פרק ג) מסופר שנבוכדנצר הרשע הקים פסל זהב ענק וציוה על כולם להשתחוות לו, ומי שלא ישתחוה - יושלך לכבשן האש. עם ישראל שישב בגלות בבל לאחר חורבן בית המקדש הראשון השתחוה רובו ככולו לפסל, ורק חנניה, מישאל ועזריה סרבו. לאחר שהלשינו עליהם הם הובאו בפני נבוכדנצר, שניסה לשכנעם להשתחוות לצלם ולהציל את נפשם. הם התנגדו לעבור על מצוות ה', ונבוכדנצר ציווה להשליכם לכבשן האש, אשר חומו הגובר פי שבע מהרגיל בגלל כעסו הרב. האנשים אשר הובילו את חנניה מישאל ועזריה נשרפו מעוצמת החום של הכבשן, אך הם עצמם נראו מתהלכים בתוך הכבשן ויצאו ממנו חיים.

הרמב"ם נדרש לאירוע זה בהלכות המגדירות מהי מצוות קידוש ה' (ספר המצוות להרמב"ם מצווה ט):

"המצווה התשיעית, הציווי שנצטוונו על קדוש השם, והוא אמרו: "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (ויקרא כב, לב). וענין מצווה זו: שאנו מצווים לפרסם דת אמת זו ברבים, ושלא נירא בכך מהזק שום מזיק, עד שאפילו יבוא אלינו אנס עריץ ויקרא אותנו לכפור בו יתעלה - לא נשמע לו, אלא נמסור את עצמנו למות בהחלט; ו[אפילו] לא ניתן לו לחשוב שכפרנו, אף שלבנו מאמין בו יתעלה. וזו היא מצוות קדוש השם שנצטוו בה כל בני ישראל, כלומר: שנמסור את עצמנו למות בידי העריץ על אהבתו יתעלה והאמונה בייחודו, כמו שעשו חנניה מישאל ועזריה בימי נבוכדנצר הרשע כשהכריח להשתחוות לצלם, והשתחוה כל בני אדם וישראל בכללם, ולא היה שם מקדש שם שמים. והיה בכך חרפה גדולה לישראל שאבדה מכולם מצווה זו, ולא היה שם מי שמקיים אותה אלא הכל פחדו".

נראה לכאורה שהחרפה היתה בכך שעם ישראל לא עמד בניסיון, ושמתוך פחדם עבדו כולם עבודה זרה. אולם מהמשך דבריו נראה שהרמב"ם למד את הדברים אחרת:

"ואין מצווה זו נוהגת אלא בכגון אותו המעמד העצום שבו פחדו כל באי העולם, והיה חובה לפרסם ייחודו ולהכריז עליו באותה העת. וכבר הבטיח ה' על ידי ישעיהו, שלא תהיה חרפת ישראל גמורה באותו המעמד, ושיופיעו בהם בחורים באותו המעמד הקשה, שלא ירתיעם המות, ויפקירו דמם ויפרסמו את האמונה ויקדשו את ה' ברבים".

החרפה הגדולה, אם כן, היתה בכך שאבדה לישראל המוטיבציה לקדש שם שמיים, שלא כמו בעם ישראל אנשים שהיו מוכנים ללכת עם האמת הפנימית שלהם בכל מחיר, אפילו אם הוא כבד. אבל לא אלמן ישראל, וכבר הבטיח הקב"ה על ידי ישעיה הנביא שיהיו מי שיסירו את החרפה:

"לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יתרו. כי בראתו ילדיו מעשה ידי בקרבן קדושו שמי וְהַקְדִּישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ" (ישעיה כט, כב-כג).

הקב"ה מבטיח שתמיד ישארו אנשים יחידים שיהיו מוכנים למסור את נפשם למען שמו הגדול. תמיד יהיו מי שימשיכו לטייל בארץ ישראל, ליישב אותה, להחזיק באדמה הטובה הזאת, תמיד יהיו מי שיתגייסו לשרת במקומות הכי קשים וביחידות הכי מובחרות תוך מודעות גמורה לסכנות.

הילדים-בחורים, שמזכיר הנביא, אינם משחקים ברחובות ירושלים, אלא מוסרים את נפשם על קידוש ה'. זו נבואת נחמה - הנחמה היא שמצוות קידוש ה', המוכנות למסור את הנפש, לא תאבד. זו נחמה נוראה, אבל אם נעמיק בה נגלה שזוהי נחמה גדולה. מנחם לראות שיש בחורים שמוכנים להרים את הראש, להלחם, להיחשף לסכנה ולדעת שיש לזה מחיר. במסירות נפשם הם מתחברים עם הנצח, עם אותם יחידי סגולה שבכל הדורות שלא היו מוכנים לחיות חיים של שפלות, שלא יכלו לסבול את חילול השם והחרפה הנוראה.

יום הזיכרון מצוין בתוך ימי ספירת העומר, ימים בהם אנו זוכרים את בר כוכבא ורבי עקיבא, אותו רבי עקיבא שכל ימיו היה מצטער מתי יבוא היום בו יוכל לקדש שם שמיים. רבי עקיבא מגלה לעולם ש"לא עתה יבוש יעקב" - כל ימיו הוא חינך את עצמו להיות מהיחידים שיהיו מוכנים למסור את הנפש כשיגיע היום, לכן הוא הצטרף למרד בר כוכבא ואף היה נושא כליו. רבי עקיבא הבין שהקלוקל הנורא אינו בחטא פרטי זה או אחר, אלא החרפה היותר גדולה היא בעצם חוסר המוכנות למסירות הנפש, חוסר המוכנות להודיע קבל עם ועולם שגלך עם אמונתנו וצדקת דרכנו בכל מחיר. אנחנו לא מצפים ליום זה, אבל אם הוא יגיע חלילה וחס - נקדש שם שמיים. ◀

◀ חיילי צה"ל שנהרגו במערכות ישראל הם תלמידי רבי עקיבא המובהקים - הם חיו חיים של מסירות נפש, והיו מוכנים למסור את נפשם בהגיע הרגע. הם בחרו בדרך של הסרת החרפה והשפלות, הסרת הכניעה לתכתיבי הגויים. במסירותם הם מלמדים אותנו שיש אידיאל גדול ונצחי שכדאי לחיות עבורו, וממילא ראוי גם להיות מוכנים למות בעבורו.

יהי זכרם ברוך

בין פשרה לאמון

השיעור הועבר במסגרת סעודת יום העצמאות התש"ע ונערך על-ידי משה ברוכים, בוגר הישיבה.

אבל גם עד עכשיו הן לא היו בידינו? ומלבד זאת, האם הרב צבי-יהודה לא ידע שזו דרכה של הגאולה, שהיא באה קמעא קמעא?

הקושיות מתבררות באמצעות עיון בטומאת אשה יולדת. פרשת השבוע 'תזריע' פותחת בדיני היולדת: אשה שילדה זכר טמאה ארבעים יום ואשה שילדה נקבה טמאה שמונים יום. בתום תקופת הטומאה מביאה האשה קרבן לבית המקדש, הוא מכפר עליה והיא נטהרת מטומאתה.

מהי, בעצם, טומאה? טומאה נגרמת בדרך כלל ממוות כלשהו; הטומאה הגדולה ביותר נובעת ממגע עם אדם מת. מפגש האדם עם מציאות של מוות גורם לו לייאוש: הוא מתבונן ומכה בו העובדה שעד עכשיו היה כאן גוף חי ופועל, כשעכשיו מה שנשאר זה בסך הכול גוש בשר. חוויה זו יוצרת אצל האדם את תחושת האפסיות, ההכרה שגם הוא בסך הכול עפר ואפר. הוא מביט עתה בעצמו ולא מסוגל להבחין בגודלו ובאור האלוקי המופיע בעצם חייו. זוהי למעשה הטומאה. היא איננה רק מצב הלכתי, כי אם דין המבטא את המתרחש בקרב האדם הפוגש במוות. זו מעין 'גזירת הכתוב' שכך צריך להיות, שזה מה שעובר על כל אחד שפוגש בנפטר. אמנם, גם המפגש עם שרץ ועם בהמה טמאה יוצר טומאה, אך הטומאה הגדולה ביותר היא אך ורק ממגע עם אדם מת, כיוון שבמצב זה ההשוואה בין הצופה לבינו היא בלתי נמנעת.

אם כן, לכאורה תהיה לידה ההיפך הגמור ממוות, שכן היא המקום בו יכול האדם להידמות לבוראו באופן הכי עמוק; היא הדבר הדומה לבריאה יותר מכל. התינוק המגיה זה עתה מהבטן - לפני רגע היה אלוקי, חלק מכיסא הכבוד, באוצר הנשמות; לידה היא מפגש חי עם אלוקים, היא מציאות קרובה למציאות של בית המקדש. היא אמורה לבטא לכאורה את הניגוד המוחלט למקרה המוות. אם כך, עולה השאלה מאליה - מדוע אשה נטמאת לאחר הלידה? בשל מה דווקא היולדת, המצויה לכאורה במצב נעלה מאוד - פגישה ממשית עם אלוקים, מורחקת מבית המקדש?

התשובה היא שלידה היא גם מאורע כואב מאוד, והכאב הפיזי הוא ביטוי לכאב פנימי, נפשי, כאב שנובע מכך שהתינוק שזה עתה

כ"ט בנובמבר 1947, "יז בכסלו תש"ח, התקבלה באו"ם ההחלטה ההיסטורית שמאפשרת לעם היהודי להקים מדינה בארצו, וכתוצאה מכך התעוררה בארץ ישראל שמחה גדולה. המונים יצאו לרקוד ברחובות, בעלי חנויות חילקו אוכל ושתייה לרבים. אולם, כשהרב צבי-יהודה התבשר על ההחלטה, שכללה כידוע גם את חלוקת הארץ, הוא מעיד על עצמו ש"ישבתי בדד וְאָדָם כִּי נטל עלי". משפט זה מבוסס על פסוק בספר איכה (ג,כח) בו משתמש ירמיה כדי לתאר את החורבן. את הדברים אמר בשיחתו המפורסמת ערב מלחמת ששת הימים:

לפני י"ט שנה, באותו לילה מפורסם, בהגיע ארצה החלטתם החיובית של מושלי אומות העולם לתקומת מדינת-ישראל, כשכל העם נהר לחוצות לחוג ברבים את רגשי שמחתו, לא יכולתי לצאת ולהצטרף לשמחה. ישבתי בדד וְאָדָם כִּי נטל עלי. באותן שעות ראשונות לא יכולתי להשלים עם הנעשה, עם אותה בשורה נוראה, כי אכן נתקיים "ואת ארצי חלקו"!

כן, איפה חברון שלנו - האנחנו שוכחים את זה?! והיכן שכם שלנו, ויריחו שלנו, איה - הנשכחן?! וכל עבר הירדן - שלנו הוא, כל רגב ורגב, כל ד' אמות, כל חבל ארץ וכברת אדמה השייכים לארץ ד' - הבידינו לוותר אפילו על מילימטר אחד מהן?!

באותו מצב, מזועזע בכל גופי, פצוע כלי וחתוך לגזרים - לא יכולתי אז לשמוח. כך היה המצב לפני י"ט שנים, באותו לילה ובאותן שעות. למחרת בא אל ביתנו איש ברית קדשנו, הגאון רבי יעקב משה חרל"פ זכר צדיק לברכה - היה לו צורך לבוא, וכלום ייתכן שלא היה בא?! התיחדנו אז שנינו, באותו חדר קטן ומקודש שב"בית הרב" - ולאן יבוא אז אם לא לשם?! - מזועזעים ישבנו ודמומים.

לכסוף התאוושנו ואמרנו שנינו כאחד: "מאת ד' היתה זאת, היא נפלאת בעינינו".²

הדברים, לכאורה, תמוהים. האמנם לא שמח הרב צבי-יהודה ברגע הגדול הזה? הרי עד עתה לא היתה מדינה כלל? אכן אין את חברון ואת שכם,

2 לנתיבות ישראל, "מזמור י"ט של מדינת ישראל".

תגובתו של הרב צבי-יהודה זצ"ל להחלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947, לכאורה תמוהה. האמנם לא שמח הרב צבי-יהודה ברגע הגדול הזה? ומלבד זאת, האם הרב צבי-יהודה לא ידע שזו דרכה של הגאולה, שהיא באה קמעא קמעא?

אדם שקשוב
באמת לדבר
ה' אינו מוכן
לוותר על
דבר, הוא רק
מבין שיש
דרך ארוכה
ומסובכת
מאוד
שבסיומה
החזון כולו
יתממש

הקטנות הזו מצוי האינוסוף, כי הקב"ה הוא שבוחר לברוא כך את העולם.

היולדת זקוקה לזמן רב על מנת להשתחרר מן הטומאה, ואחרים אף לזמן רב יותר, אולם בסופו של דבר היא מצליחה להיטהר ולראות את התינוק ולאובו ללא גבולות, להאמין בו ולדעת שזהו רצון ה' היותר שלם - שיברא אדם בעל בעיות וחסרונות.

כך גם בתהליך לידתה של מדינת ישראל. הרב צבי-יהודה שומע כמו כולם את החלטת מועצת האו"ם, אבל הוא לא מוכן להתפשר על דבר, אפילו לא על מילימטר מארץ ישראל. באמונה, בתקווה ובתפילה אנחנו לא מוכנים להתפשר על כלום. אדם שקשוב באמת לדבר ה' אינו מוכן לוותר על דבר, הוא רק מבין שיש דרך ארוכה ומסובכת מאוד. הלידה היא תהליך כואב ביותר, תהליך שאפילו גורם לטומאה, אך ישנו גם תהליך של טהרה, והוא ההבנה כי כך בחר הקב"ה שיהיה, שייבנו הדברים לאט לאט. ככה גם מעיד הרב צבי-יהודה על עצמו, שהבין לאחר זמן ש"מאת ה' היתה זאת, היא נפלאות בעינינו".

יש לנו ודאות שאנו צועדים לאמת, לשלמות. התינוק שנולד יחיה את כל מה שה' רצה ממנו, ובאמת אין פה פשרה בהולדתו, אין כאן שום ויתור.

גישה מיואשת שלא מתחילה מהדרישה לשלמות, מסתפקת במה שיש לה ואינה שואפת ליותר; כל מדרגה שמתגלה בילד או במדינה שקמה - מבחינתה היא רק תוספת, מותרות. לעומתה, השקפה המבינה שכשמשהו חדש נולד ישנה כאן בעצם אמת אלוקית החייבת להתגלות בעולם, בתחילה היא אולי תגרום לאכזבה גדולה, אך בהמשך תמיד תבוא ההבנה וההשלמה עם העובדה כי כך בחר ורצה הקב"ה.

לעומת התחושה של רוב העם ששמח בחלק הארץ שניתן לנו, הרב צבי-יהודה בכה, מפני שלו היה ברור שמדינת ישראל שתקום צריכה להתפרס על כל מרחבי הארץ, ואם אין הדבר כך הרי שהמציאות חסרה ואנו צריכים לשאוף לשלמות הארץ. ובאמת, רק מתוך ידיעת החסר והשקיקה למילואו, ללא הדחקה והתעלמות, נוכל למצוא בקרבנו תעצומות נפש של סבלנות ואורך רוח, ואמונה אמיתית שאנו בדרך העולה בית אל. ■

נולד ישב עד לפני רגע ולמד מפי מלאך את כל התורה כולה, וכעת הוא שכח הכל³. רבי שמלאי משתמש בלשון 'מלאך' כדי להבהיר לנו שהתינוק מצוי היה במדרגת חיים אחרת עד שהוא נולד, כדבריו המפורסמים של רש"י על הפסוק "כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעֻרָיו"⁴: "מנערו כתיב, משנער לצאת ממעי אמו נתן בו יצר הרע".

בתוך השמחה האדירה, העליונה, הטבעית והאמיתית שבלידה, ובכן, ישנו גם כאב פנימי ונסתר. לרוב כאב זה מיטשטש בשל השמחה הגדולה, אך ישנם גם מצבים בהם הוא מתפרץ, ותמיד על כך התופעה הפסיכולוגית הידועה של דיכאון לאחר הלידה. צער זה נובע מאותו המקום ממנו באה טומאת הלידה. הכאב הפיזי הוא רק ביטוי קטן של עומק הצער שבנגיעה באינוסוף והחזרה לעולם. תהליך הטהרה שעוברת האישה הוא למעשה תהליך של השתחררות מאותו כאב.

תהליך הטהרה הטכני שעוברת האישה מהווה כמובן ביטוי לתהליך הנפשי שהיא צריכה לעבור, שהוא שחרור פנימי ואמיתי מהחיסרון שגרם לבוא הטומאה. אלה, בעצם, הבנה והפנמה שאם כך בחר הקב"ה לברוא את העולם, אם כך נולד התינוק, עם כל החסרונות שיש בו, אזי באמת אין כאן למעשה שום צמצום, שהרי כך רצה ריבונו של עולם. אמנם בפועל ישנו כאן אדם מצומצם, יצור בעל חולשות וחשיבה מוגבלת וסופית, אך מנקודת המבט האלוקית אין בכל אחד מאיתנו שנולד שום פגיעה וצמצום. כשהיולדת יכולה להיטהר לחלוטין משמעות הדבר היא שהינה מסוגלת לראות את העולל הקטן ולהבין ללא שום ויתור או התפשרות שאין בו שום קטנות, במובן האיכותי כמובן.

הקב"ה מעיד על עצמו "אֲנִי אֵל שְׂדֵי" (בראשית י"ז, א), ומסבירים חז"ל - שאמר לעולמו דִּי⁵, כלומר, שכשברא הקב"ה את העולם, הבריאה כביכול אמרה לעצמה שכמה שהיא תגדל - היא עדיין תישאר קטנה ביחס למה שהיא אמורה להיות, ועל כן עליה לנסות ולגדול לאינוסוף. לכן בא הקב"ה ואומר לה "די", הוי אומר, שהעולם אמנם מצומצם וקטן, אך בתוך

3 ע"פ נדה ל ע"ב.

4 בראשית ח, כא.

5 ע"פ מדרש תנחומא ח"י שרה ג'.

“בשעה קלה קדמני זה לגן עדן”

אלא שישנם שני סוגי תוצאות - פרס ושכר, כש"השכר הוא מעצם המצווה והפרס הוא מחוץ למצווה", כהסבר הרב חרל"פ (מי מרום ב, כ). שכר הוא התוצאה הישירה של מעשי האדם. אדם שמגדל עץ, לדוגמה, הפירות הם שכרו. פרס, לעומת זאת, הוא תוצאה עקיפה. פרס נדרש בזמן שהאדם לא חש באופן ישיר את תוצאות מעשיו. כאשר האדם מצטווה על ידי אדם אחר לעשות מעשה, והוא עצמו איננו מסוגל כרגע להבין את הטוב שבמעשיו, מעניק לו המצווה פרס. הפרס הוא ביטוי לתוצאה טובה שגלומה במעשה, המובנת רק למצווה עצמו.

בעבודתה' שלהם ביקשו, בצדק, צדוק ובייתוס לבצע פעולות ברות תוצאה. הם אף הבינו שלא ניתן לבקש שכר - לחזות בתוצאה ישירה של מעשי המצוות, הואיל והן קשורות לאמת אלוקית נעלמת לאין חקר, ואל לו לאדם להתיימר להבין את ההשלכות האינסופיות שלה. ברם, על אף זאת הם עדיין ציפו לקבל פרס, היינו, לזכות ולראותם בעולם אחר, עתיד, שם תתבררנה התוצאות הברוכות של מעשיהם. אל מול אינדיקציה זאת ניסו צדוק ובייתוס לנהל את חייהם, עד שבא אנטיגנוס והוכיחם על כך, שלא יהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס; ומתוך קושיים העצום לקבל הדרכה שכזאת - פירשו מן התורה.

"וטפש ליבם כי לא הקשיבו אזנם למה שאמר 'פרס' ולא אמר 'שכר'" - בדבריו אלו מסביר הרב חרל"פ כי אמנם לא ראוי לבקש פרס על קיום המצוות, אך ראוי לבקש שכר. מעשי המצוות אמנם נובעים מאמת אלוקית עמוקה, אך גם עולמנו כולו - בתוכיותו - נובע הוא מאותה אמת, שהרי הקב"ה הסתכל בתורה וברא את העולם (זוהר תרומה קסא, ב). כל מערכות החיים של האיש הישראלי - נפשו, המשפחה שמקים, עבודתו, שייכותו לעמו ואף המערכות הציבוריות המנהלות אותו - כולן מושתתות בפנימיותן על מגמת הקודש. יש באדם נשמה טהורה ועליונה שחוצבה מכסא הכבוד, והיא זו שיצרה את כל שמכיר הוא בעצמו. לפיכך, לכל מצווה שהאדם מקיים ישנה תוצאה ישירה, לא 'בעולם הבא' כי אם בעולם ההולך ובא כאן, "זהו עולם הבא, כלומר ההולך ונוצר מחדש, שעדיין לא בא אלא הוא בא ויבוא". כל מצווה שהאדם מקיים, כל תורה שהאדם לומד, לא

שמעותה העמוקה של עצמאות מדינית היא עצמאות רוחנית, כשזו טומנת בחובה ממילא התלבטויות וקשיים, דומים לאלו שהיו מנת חלקו של העם עת חי בעצמאות בארצו - כשמקדש היה על מכוננו.

מהמפורסמות שבמחלוקות שבין הצדוקים והבייתוסים לבין הפרושים היא המחלוקת בנוגע ליום הבאת מנחת העומר - וממילא ליום תחילת ספירת העומר, המשפיע על קביעת מועד חג השבועות. ויכוחם נסב על פירוש המילים "מִמְחֶרֶת הַשֶּׁבֶת" (ויקרא כג, טו) - האם הן עוסקות במוצאי שבת חול'המועד פסח כדברי הצדוקים והבייתוסים, או שמה מדברות הן על מוצאי יום טוב ראשון של פסח - כדעת הפרושים. פולמוס זה, יסודו במחלוקת עמוקה בין השיטות, מחלוקת שתחזור ותתעורר בעם ישראל (מאמרי הראיה עמ' 178) לכשישוב לחיים לאומיים, אך הפעם בדמות זרמים תרבותיים ושאלות שתנסרנה בחלל ליבו של כל יהודי.

הצדוקיות והבייתוסיות נוסדו על ידי שניים מתלמידיו של אנטיגנוס איש סוכו - צדוק ובייתוס. בעקבות דברי רבם: "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס" (אבות א, ב), טענו הם: "אפשר שיעשה פועל מלאכה כל היום ולא ייטול שכרו ערבית?! (אד"נ ה, ב). תמיהה זו, הסתבר, לא היתה קושיא בעלמא, והיא הביאה ממש עד לכך ש"עמדו ופירשו מן התורה ונפרצו מהן שתי פרצות - צדוקין ובייתוסין" (שם).

במבט ראשון נראה כי שאלתם של צדוק ובייתוס נבעה מאגואיזם ומרדיפת ממון, אך קשה לומר כן, שהרי חז"ל אמרו עליהם שהיו מקובלים כתלמידי חכמים המורים לתלמידיהם שלהם מתורת רבם. גם הרמב"ם (אבות שם) מסביר אחרת - טענתם של צדוק ובייתוס היתה מוצדקת, אלא שנבעה מטעות בהבנת דברי רבם. החפץ בפרס אינו נובע מנהנתנות, כי אם מרצון האדם לבחון את תוצאות מעשיו. הבנת התוצאות הברוכות שתבואנה בעקבות פעולתו, היא זו המניעה את האדם-החושב לפעול, ובדיעבד מהוות בעבורו, תוצאות אלו, אינדיקציה להפקת לקחים להמשך. כל אדם רציני, אם כן, מצפה לראות תוצאות למעשיו.

כל מצווה שהאדם מקיים, כל תורה שהאדם לומד, לא משאירה אותו, את משפחתו ואת עבודתו באותו מצב; הוא משתנה, מכוחה, עם ישראל משתנה, מכוחה, והעולם כולו מתעלה וצומח

לימוד אבות ובנים בעיר האבות!

“והשיב לב אבות על בנים...”

חדש בישיבת שכי-חברון:

יום לימוד לאבות בוגרי הישיבה ובניהם הנמצאים בגיל בר המצווה (בוגרי כיתה ז'). בעיצומו של “החופש הגדול” נעלה לעיר האבות, ליום לימוד והתחברות לאבות ולשורשים!

במסגרת:

לימוד בנושא “כניסה לעול מצוות”

סיור בעיר האבות

שיעור עם הרב חננאל אתרוג

תפילת מנחה במערת המכפלה

שרייתו של האלף:

יום חמישי, ט"ו תמוז התשע"ב

(21/7/5 למניינם)

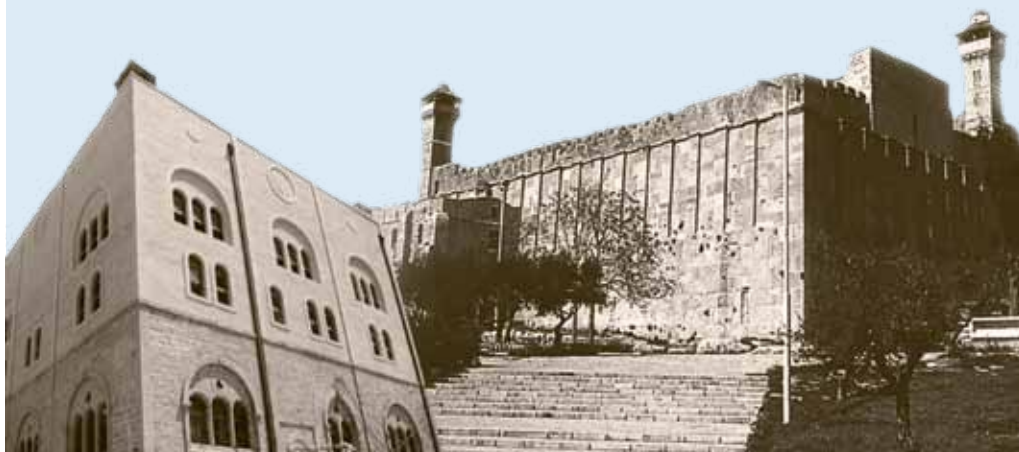
איתמר 054-7775913

משאירה אותו, את משפחתו ואת עבודתו באותו מצב; הוא משתנה מכוחה, עם ישראל משתנה מכוחה, והעולם כולו מתעלה וצומח.

“וזהו מה שאמר אנטיגנוס אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס - שלא תעלו הדעת שהשכר הוא בתור פרס שהוא דבר חיצוני לקיומה של המצווה [...] ואז יהיה לכם שכר הנעוץ בעצם הקיומים”. צדוק ובייתוס הבינו כי חיי העולם הזה יכולים להיות לכל היותר ‘פרס’ על קיום מצווה, שתוצאותיה הן לעילא ולעילא מהעולם הזה, וטעות היתה בידם - העולם הזה ראוי להיות יותר מאשר פרס. יש בקרבו הרבה מעבר למה שנראה בכותרות העיתונים ובמבט העין השטחי. ישנן בו, בעולם הזה, מגמות קדושות, שביכולתן לצמוח ולהוות בעצמן שכר של מצוות.

ויכוח זה המשיך והתברר גם בדור שלאחר מכן. אחד מתלמידיו הגדולים של אנטיגנוס היה יוסי בן יועזר איש צרידה. יוסי הוצא להורג על ידי היוונים בשל שמירתו את השבת, וכשנלקח להריגתו, בשבת, רכב לצידו יקום איש צרורות, אחיינו שהיה מתיוון צדוקי (בראשית רבה ס"ה, כ"ב).

“אמר לו [יקום ליוסי - דודו (פירוש עץ יוסף שם)] **חמי סוסי בארכבי מרי וחמי סוסך בארכבך מוך** [ראה הסוס שהרכיבני עליו אדוני וראה גם סוסך שהרכיבך עליו אדוניך - רצה]

לראות אותן צריך רק להסתכל היטב גם לתוך מציאות מיוסרת, כמו זו שלי עכשיו, ולראות את האור שהולך ומפציע, אור של מסירות ושייכות לנשמתנו, לאמת הפנימית שלנו.

יוסי בן יועזר הוא שלימד את תלמידיו "יהי ביתך בית ועד לחכמים והוי מתאבק בעפר רגליהם" (אבות א, ג), והסביר על כך ר' חיים מוולוז'ין (רוח חיים שם) שאין הכוונה להתבטל לחכמים אלא 'להיאבק' בהם תוך כדי הלימוד: "ואסור לו לתלמיד לקבל דברי רבו כשיש לו קושיות עליהם, ולפעמים יהיה האמת עם התלמיד". הקושיה של התלמיד לא נובעת מנתק שלו מרבו, להיפך, ישנם הרי עומקים בתורת הרב שעוד לא חשף בעצמו, ורק מתוך השאלות של התלמיד - הגעגועים של התלמיד - הם ייחשפו.

יוסי בן יועזר אוהב את הצדוקים והמתיוונים לא למרות שאלותיהם, אלא דווקא בגלל שאלותיהם. הם רוצים לראות תוצאות, הם מאמינים שיש לחיים יכולת להביע את העומקים שהמצוות שייכות אליהם, והוא מנסה להסביר להם שחיינו מביעים זאת קמעא־קמעא, לא בפרסים מלאכותיים ומרעישים, לא בסוסים יוניים שמחפשים מציאות בלי שאלות. החיים מבטאים זאת בעמל יומיומי, לעיתים מיוסר ותמיד מסור לנשמה ומייחל להופעתה.

הראי"ה זצ"ל מסביר (מאמרי הראיה שם) כי הבייתוסים חשבו שקצירת העומר אינה דוחה את השבת (ולכן היא חייבת להיות ממחרת השבת), מאחר ואינם מאמינים שיש קודש בקרבן הבא על ראשית הקציר, קודש כזה שדוחה אף את השבת. ברם, לאט־לאט מתברר להם ולנו שאכן יש קדושה כזו בקצירתנו - בחיינו.

ובמקום אחר כותב (מידות הראיה אמונה י) על יקום איש צרורות וחבריו: "אפילו האפיקורסות הישראלית היא מלאה אמונה וקדושה הרבה יותר מכל האמונות של כל הגויים כולם, ואף על פי שהיא מבטאת דברים של קלות ראש ושל כפירה, בתוכיות נשמה יש אור אלוקים של דבקות ושל צמאון לאלוים חיים אל אלוקי ישראל עד לכדי מסירות נפש".

יום העצמאות הוא יום של שמחה והודאה, אך כל זאת לא למרות הבירורים הרוחניים הקשים אותם אנו עוברים, אלא דווקא ובעיקר בגללם; ויותר נכון - בשל הצימאון העמוק המונח בעומקם. "בשעה קלה קדמני זה לגן עדן".

לומר הקורה שהוא נתלה עליה, כלומר הלכתי בתאוות ליבי ועלתה לי, ואתה עמלת בתורה כל ימך וסופך תהא נתלה]. **אמר לו אם כך למכעיסיו קל וחומר לעושי רצונו** [אם כך נותן הקב"ה טובה ושלווה למכעיסיו כל שכן שיהיה כך לעושי רצונו]. **אמר לו עשה אדם רצונו יותר ממך?!** [וראה מה פרע לך!]. **אמר לו ואם כך לעושי רצונו - קל וחומר למכעיסיו** [כל שכן שיגיע כך רעה לעוברי רצונו]. **נכנס בו [ביקום] הדבר כארס של עכנא הלך וקיים בו [בעצמו] ארבע מיתות בית דין סקילה שריפה הרג וחנק [...]** **נתנמנם יוסי בן יועזר איש צרידה** [כשהיה גוסס] **וראה מיטתו** [של יקום] **פורחת באוויר. אמר - בשעה קלה קדמני זה לגן עדן** [נראה לו מעלת בן אחותו].

גם יקום איש צרורות, כרבותיו צדוק ובייתוס, מבקש לראות בתוצאות מעשיו. מדוע את תשובתו הראשונה של יוסי בן יועזר הוא אינו מקבל ואילו מענה השני עושה עליו רושם כה עז? התשובה היא שבראשונה הבין יקום שיוסי בן יועזר מדבר איתו על עולם אחר, על שכן המיועד לצדיקים במציאות שונה. את התשובה הזו לא מוכן יקום לקבל. בתשובה השנייה, מאידך, מדבר איתו יוסי בן יועזר על מה שקורה עם הצדיקים כאן - אם את חייהם של עושי רצונו הוא עושה לאיקלים ומיוסרים, קל וחומר שלמכעיסיו - ויקום ביניהם - לא טוב יותר. נראה שהייסורים עליהם מדובר בתשובה השנייה אינם מתרחשים בגיהנום, במציאות אחרת (שהרי מציאות כזו אינה עושה רושם על יקום), אלא כעת, בייסורים שהוא עובר עכשיו, ברוכבו על הסוס שניתן לו מהיוונים.

אומר יוסי ליקום: אני מתייסר ייסורים של מאבק למען הנשמה העמוקה השרויה בעולמו, שהולכת ובוקעת וכך גם תנצח. אלו ייסורים שאני בוחר בהם. אתה אמנם בחרת בחיים נוחים, אבל השאלות שמנסרות בתוכך, שבגללן נטשת את התורה, לא עוזבות אותך. זאת, כיוון שאינן נובעות מניתוק מן התורה, כי אם מגעגוע אליה, מרצון לראות את התוצאות שלה בחיים. חפץ זה אמנם הוביל אותך אל היוונים, כי לא מצאת תוצאות כאלו, אך לא הבנת נכון את דברי אנטיגנוס. ישנן תוצאות, אך לא בחיים אחרים מנותקים, כי אם במציאות הזאת שלנו. כדי

מהנעשה בישיבה

החדרים ב-120 תלמידים מהישיבה. בניין הפנימיית יתנשא לגובה של שמונה קומות מעל פני הקרקע ועוד שתי קומות מרתף. בקומת המרתף ייבנה מטבח הישיבה (המטבח הנוכחי יוסב לחדר אוכל ובכך יוכפל שיטחו של חדר האוכל). בקומת הקרקע ישכון גן ילדים לרווחת ילדי היישוב היהודי בחברון, ובשאר הקומות פנימייה ראויה לשמה עבור בחורינו. עלות הבניה כ-20 מליון ש"ח וסיומה המשוער בעוד כשנתיים.

בשעה טובה ומוצלחת ובהתרגשות גדולה התחלנו בבניית הפנימיית! הבנייה החלה לפני כ-10 שנים, אך הופסקה עוד בתחילתה בעקבות בג"ץ שהגישו הערבים. התוכנית עודכנו לפי דרישת בג"ץ, אך בינתיים פג תוקפו של היתר הבניה ובהחלטה פוליטית לא חודש. שנים ארוכות של עבודה מול כל גורם הקשור באופן ישיר או עקיף למתן היתר חדש נשאו, ב"ה, פרי: שר הביטחון חתם, המינהל האזרחי אישר והיתר הבניה ניתן. הבניה ממשיכה, בעז"ה, עד לאכלוס כל

גלעד מתאנה **דובי ויס**
מנכ"ל מנהל פיתוח

ח"כ אורי אריאל

כאן המקום להודות מעומק הלב לחבר הכנסת אורי אריאל,

אשר מלווה אותנו בשנים האחרונות ואף סייע בגיוס חלק נכבד מהסכום הנדרש לבניה. בדחיפתו ובעידודו של ח"כ אריאל הבנייה התחילה באופן מיידי. במקביל לעבודות נעמול כולנו לגייס את יתרת הסכום הנדרש להשלמת הבניין.

צניעות, ולא בארון הבגדים...

מיהלום, בשביל לחפוף בו, צריך להתנתק מהלך הרוח השורה ברחוב, לפרוש מהמרדף אחר טרדות החיים הפשוטות, ולפתח מבט שונה - מבט המחפש יופי ואסתטיקה ומוכן להשקיע בו. את זה אי אפשר לעשות מתוך הפזיזות האופיינית לשוק, חייבים לשנות גישה. והנמשל, אומר ר' יונתן, שאם אתה רוצה להבין את התורה באמת, לקבל ממנה את מה שהיא אמורה לתת לך, אי אפשר ללמוד אותה בשוק. רק אם תשנה גישה ותלמד אותה בבית המדרש, אז השפעת התורה תתפרש לרחוב.

אך עדיין קשה - איזו גישה מתפתחת בבית המדרש שלא יכולה להתפתח בדיון בין שני תלמידי חכמים בשוק? מדוע הלימוד בבית המדרש כל כך חיוני, עד כדי כך שר' יונתן לא מסכים ללמד את ר' שמואל אף לא משהו קליל ומעדיף 'לבטל תורה' כביכול?

ממשיך המהר"ל ומביא מדרש נוסף המגלה נקודה נוספת:

וכן בגמרא במ"ק פעם אחת גזר רבי שלא ישנו לתלמידים בשוק. מאי דריש? "חמוקי ירכיך" - מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר. והא כתיב: "חכמות בחוץ תרונה"? כדרבא, דאמר: כל העוסק בתורה מבפנים תורה מכרזת עליו בשוק...

רבי מנמק את גזרתו בדרשת הפסוק "חמוקי ירכיך" - 'חמוקי' מלשון התחמק, נעלם. יחודו של בית המדרש הוא בכך שלימוד התורה שבו הוא בסתר. רק מתוך כך מסוגל האדם לקנות את התורה באמת, רק אז התורה יכולה להשפיע עליו.

והטעם בכל זה, כי החכמה בעצמה היא צנועה ונסתרת ואין החכמה בנגלה, ולפיכך כמו שהיא החכמה בעצמה כך ינהג עם החכמה שילמד בצניעות דהיינו בסתר.

נגסה להבין את טעמו של המהר"ל מתוך דוגמאות מחיינו אנו.

מתי אדם מסתיר משהו? כאשר בא אורח הביתה - מסתירים את הבלאגן; כאשר אמן מציג את יצירותיו - הוא מסתיר את המוצלחות פחות; כאשר אדם הולך לראיון עבודה - הוא מסתיר את חסרונותיו. מדוע? הרי זה שקר! תראה את האמת!

אל רבים מאיתנו מצטייר המושג 'צניעות' כקובץ הלכות, איסורים וסייגים, אשר בא לשמור על האדם מפני יצריו, שחם ושלום לא יתפרצו. אולם מעניין לראות שהמהר"ל עצמו אינו רואה כל התניה בין המושג צניעות לסייג כל שהוא המופנה כלפי איש ואישה דווקא, אלא בוחר להסביר מושג זה בהקשרים שונים לגמרי. בתחילת נתיב הצניעות מביא המהר"ל שני מדרשים, אשר מהם הוא מתחיל לבנות את הגדרת המושג 'צניעות':

ובמדרש, "חכמות בחוץ תרונה" שאל ר' שמואל בר נחמני את רבי יונתן בן אליעזר שהיה עומד בשוק, אמר ליה: שנה לי פרק אחד. אמר ליה: לך לבית התלמוד ואשנה אותך. אמר ליה: לא למדתני חכמות בחוץ תרונה? אמר ליה: אם קרית לא שנית, בחוצה של תורה. המרגלית היכן היא נמכרת? בחנות, כך התורה "ברחובות תתן קולה" - במקום שמרחיבין אותה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.

ר' שמואל בר נחמני עמד בשוק ופתאום פגש את רבי יונתן בן אליעזר. קפץ ר' שמואל על המציאה, "בא נצל את הזמן, נלמד קצת תורה" - וביקש מר' יונתן שילמד אותו משהו. אבל ר' יונתן כלל לא התלהב, בצורה פסקנית הוא ענה לר' שמואל שאם הוא רוצה ללמוד איתו, שיבוא לבית המדרש.

ר' שמואל לא ויתר, שלמה המלך במשלי אומר: "חכמות בחוץ תרונה" - התורה צריכה להשמיע קולה בכל מקום: לקדש שם שמים ברבים, לקרב רחוקים ולרומם את כל תחומי החיים! אולם ר' יונתן בשלו, "לא הבנת טוב" הוא אומר לר' שמואל, ומסביר זאת במשל.

אך באמת, אם נעיין במשל, מדוע לא מוכרים מרגליות ויהלומים בשוק? מה רע? יותר אנשים יראו זאת - יותר אנשי יקנו!?

אלא שברור לכל בר דעת שעל 'בסטה' בשוק אי אפשר למכור יהלומים - גם אם לבסוף יעצור קונה, כאשר הוא ישמע את המחיר הוא יברח... מדוע? - בעיניים פשוטות יהלום הוא דבר מיותר - א"א לאכול אותו, לא נוח לישון עליו ובשביל לבנות בית יש חומרים זולים יותר... אם אתה מחפש עגבניות יפות ומשחת נעלים, אין סיכוי שיהלום יעניין אותך. בשביל ליהנות

ההסתרה באה למנוע את עיוות המציאות, היא באה למנוע מבט מוטעה הנובע מאמות מידה לא נכונות, מבט שעלול לראות בפרטים שוליים את חזות הכול, ובכך להסיק מסקנות שגויות

תכניה, אתה חייב מבט אחר, פנימי יותר. אם לא כן, אולי תמצא בה 'וורטים' יפים, מעט טיפים לחיים מאושרים, אך הפתח למפגש עם אלוקים, תקוות חיך - יישאר נסתר מעינך.

מבט זה, מלמדנו ר' יונתן, אפשר לפתח רק מתוך תכונת בית המדרש, מתוך תכונת הצניעות. כדי לגעת ברובד החכמה של התורה, בשביל שדבר ד' הטמון בה יחדור ויחלחל לתוך כל רובדי אישיותנו, אי אפשר ללמוד תורה בשוק - לצמצם ולכבול את התורה אל תפיסת החיים המאפיינת את מרוצת החיים היום-יומית. עלינו ללמוד בצניעות, מתוך מודעות לערך האמיתי הטמון בה, לדבר ד' המופיע אלינו דרכה. עלינו ללמוד מתוך מוכנות להיפתח למבט שונה, למגמות חדשות - לאפשר לתורה לשמש לנו מעין משקפיים מתחדשות, שמבעדם ניבט האדם עצמו והמציאות כולה מתוך אור של תורה.

לאחר ש"ברחובות נתן קולה", לאחר שתרחב התורה אף בתוכנו ותתפוס מקום יסודי אך צנוע, מקום הקשוב אל עולמה הפנימי, נוכל לשוב גם אל הרחוב הפיזי. נוכל לשמוע ולהשמיע את קול התורה בכל תחומי החיים, וממילא אף מצוקות העולם יבואו על תיקונם.

דברים שנתלכנו בבית מדרשנו הצנוע, מתוך דיבוק רבנים וחברים.

אלא, שכאשר הצייר מסתיר את יצירותיו הפחות מוצלחות הוא בעצם אומר: "אל תקלוט אותי לא נכון. אמנם יש לי כישלונות, אבל אל תמדוד אותי על פיהן, יש לי מה להציע הרבה מעבר לכך". בעלי הבית אומרים לאורח: "אל תמדדו את ביתנו לפי הבלאגן... בבית שלנו קוראים דברים נפלאים הרבה יותר".

אם כן, ההסתרה באה למנוע את עיוות המציאות, היא באה למנוע מבט מוטעה הנובע מאמות מידה לא נכונות, מבט שעלול לראות בפרטים שוליים את חזות הכול, ובכך להסיק מסקנות שגויות. כך גם הצניעות, מטרתה לאפשר לאדם עצמו, וכן גם לאדם הבא מבחוץ, להיפגש עם האמת שמאחורי התפאורה, לאפשר לו להיפגש עם העומק החבוי.

כן הוא הדבר גם לגבי התורה. כאשר אומר המהר"ל ש"החכמה בעצמה היא צנועה ונסתרת", הוא בעצם אומר: אל תטעה לבחון את התורה מתוך אותה נקודת מבט שדרכה אתה בוחן את הסחורה בשוק, מתוך אותה דרישה שמתוכה אתה מנהל את שאר תחומי חיך. התורה לא באה לפטור בעיות חינוכיות-משפחתיות, לבנות מבנה כלכלי הוגן או ליצור שלום ואחוה ברחבי האנושות - התורה אינה "פתרון ל...". התורה היא 'נסתרת', היא נוגעת ברובד פנימי הרבה יותר, ביסודות החיים, במשמעותם האלוקית. ממילא בשביל ללמוד תורה, בשביל להיפגש עם מגמתה, עם עומק

תורה ומדע

הרב אלי הורביץ הי"ד

כריכה קשה, 240 עמ'

בין תורה לחכמות החול | היחס אל חכמות החול | סוגיות שבין תורה ומדע

מחיר מיוחד לבוגרי שבי-חברון: 35 ₪ לא כולל דמי משלוח

אתר אינטרנט: www.meemekhevron.org

להזמנות: 02-9605631 ; 052-8990321 דוא"ל: office@meemekhevron.org

חדש כהוצאת הספרים "מעמק הברון"

ואני קרבת אלוקים לי טוב

הבעיה הגדולה שלי. אין לי מושג קלוש איך מתחילים בכלל לחיות נכון בעולם שלנו. אבל יש לי את ספר תהילים. כלומר, כשממש רע לי: מריבות בעבודה, גל פיטורים, חרדות פרנסה, צער גידול ילדים ומה לא - אני שב אל ספר התהילים וצועק אל ה' מקירות ליבי. אני מעודד את עצמי בין השאר במזמור קמ"ו בו כתוב כך:

”אל תִּבְטְחוּ בַּנְדִּיבִים בְּכֹן אָדָם שְׂאִין לוֹ תְּשׁוּעָה. תִּצַּא רוּחוֹ יֵשֵׁב לְאֲדָמְתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אֲבָדוּ עֲשִׂתְנֹתָיו. אֲשֶׁר־י שְׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׁבְרוּ עַל יְהוָה אֱלֹהָיו. עֲשֵׂה שְׂמִים וְאַרְץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם הַשָּׁמַיִם אֶמֶת לְעוֹלָם. עֲשֵׂה מִשְׁפָּט לְעֹשִׂיִם נְתַן לַחֵם לְרַעֲבִים יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים. יְהוָה פִּקַּח עֹרְוִים יְהוָה זָקַף כְּפֹפִים יְהוָה אֱהַב צְדִיקִים. יְהוָה שָׁמַר אֶת גְּרִים יְתוֹם וְאֶלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדַרְךְ רְשָׁעִים יַעֲוֶת. יְמַלֵּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ.”

המילים הללו מהוות מבחינתי את עיקר תפילתי בחיי. דהיינו, אני תמיד מתפלל ומבקש מהקב"ה לזכור כי לא הנדיבים, ולא הבוסים בעבודה, ולא שאר הערכים המטורפים של העולם הנוכרי האמריקני והזר, לא הם ערכי, כי אם עיקר חיי הם דברי הנביא והמשורר האלוקי אסף, שאמר (תהלים עג) כי: "וְאֲנִי בְּעַר וְלֹא אֲדַע בְּהִמּוֹת הַיִּיְתִי עִמָּךְ. וְאֲנִי תָמִיד עִמָּךְ אֲחֻזָּת בְּיַד יְמִינִי. בְּעֶצְמָתְךָ תִּנְחַנְנִי וְאַחֲרַי כְּבֹד תִּקְחָנִי. מִי לִי בַשָּׁמַיִם וְעִמָּךְ לֹא חִפְצָתִי בְּאַרְץ. כָּלָה שְׂאִירִי וּלְבָבִי צוּר לְבָבִי וְחֻלְקֵי אֱלֹהִים לְעוֹלָם. כִּי הִנֵּה רִחֲקִיךָ יֹאבְדוּ הַצְּמִתָּה כָּל זֹנֶה מִמָּךְ. וְאֲנִי קִרְבַּת אֱלֹהִים לִי טוֹב שְׁתִּי בְּאֲדָנֶיךָ ד' מְחִסִּי לְסִפּוֹר כָּל מְלֹאכֹתֶיךָ.”

יהי רצון שנזכה לכך כולנו. חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלוקינו. ■

”בונה אדם את בניינו מהבל וקלפים, יום יום טורח ועמל, יום יום הם נטרפים” (יענקל'ה גלפז).

”גדולה היא מעלת דואג ואחיתופל בדרישת התורה, שהעמידו בעיות במגדל הפורח באוויר, אף על פי שלא באו לידי מסקנא מכל מקום הספק הוא התחלה לפתרונים” (הרא"ה זצ"ל, אורות התורה ו, ז).

”וְאֲנִי קִרְבַּת אֱלֹהִים לִי טוֹב” (תהלים עג, כח).

החיים בעולם העשייה מלאים במגדלים מקלפים, תעתועי דמיון ושאר שלל הסחות הדעת של העולם המודרני בו אנו חיים. את האמת הפשוטה הזו חנוה בעוצמה כל מי שלמד בישיבה, ובייחוד בישיבה העוסקת בתורה הגואלת כפי שהורנו רבנו הגדול הרב משה בלייכר שליט"א. כאן, מבחינתי, נמצא הקושי הגדול ביותר שעומו מתמודד בוגר ישיבה ואולי כל אדם בעם ישראל, והוא כמובן: איך בכלל שואלים שאלות במגדל הפורח באוויר הזה שנקרא החיים? איך מחברים בין הרדיפה אחרי הכסף שמתפרט לדברים כמו תשלומי משכנתא, גן ובית-ספר, חשמל, מים, קניות ועוד, לבין עבודת ה'?

מקושיות אלו צפה ועולה ממילא השאלה: איך נשארים עדינים וטובי לב בעולם שמקדש כיום את הכוחנות מבית מדרשו של עשיו הרשע?

על אלו אפשר להוסיף עוד הרבה, אך אני מעריך שרובכם יכולים לבד להמשיך, מתוך חייכם וניסיונכם, את סדרת השאלות הללו.

כמובן שצריך לענות גם תשובות, וכאן גם

אין לי מושג קלוש איך מתחילים בכלל לחיות נכון בעולם שלנו. אבל יש לי את ספר תהילים

“בניין אמונה”

אשר אבו (48) מתלמידי המחזור הראשון של הישיבה. כיום מתגורר ביישוב עתניאל, נשוי לאירית ואב לשבעה ילדים, ביניהם אבי - כיום אברך בישיבה. מנהל בימים אלו משרד אדריכלים.

ספר על תקופתך לפני הישיבה - כיצד קבלת את ההחלטה להגיע לישיבה, מתי הגעת?

היינו בני המחזור הראשון, כך שמיותר לציין שהישיבה עוד לא היתה, ובשל כך לא ניתן היה להתרשם ממנה. לישיבת כפר הרא"ה, בה למדתי, הגיעו לביקור שני אנשי חברון - ר' אבינועם הורביץ ושאלו ניר, מאסירי המחותרת, שסיפרו על הישיבה החדשה, ושניהם השאירו עלי רושם עז. בעקבות המפגש הגעתי לשבת בישיבה, בה השתתפו כ-15 חבר'ה מכל מיני מקומות. באותה שבת גם פגשתי לראשונה את הרב בלייכר, אישיותו ושיעוריו יחד עם האווירה המיוחדת שהיתה באותה שבת השפיעו עלי מאוד.

אף על פי כן, באופן אישי בחרתי להגיע ב'זמן אלול' דוקא לישיבת 'מרכז הרב', זאת כיוון שחשתי במעט חוסר רצינות מצד החבר'ה, ואף שלחתי מכתב לרב בלייכר בו נימקתי את החלטתי. אחרי ה'זמן' הראשון הרגשתי שמשוה מושך אותי חזרה לחברון - היו כמה ביקורים של חברים משם, וגם לקראת סוף הזמן שהיתי שם מספר ימים. מאוד התלבטתי, ואת ההכרעה קיבלתי לבסוף שם, בחדר קטן בצד בית המדרש, כמה דקות לפני שיצאתי חזרה לירושלים - החלטתי לפתוח את התנ"ך באקראי, והוא נפתח בדיוק בסיפור בו שואל דוד את הקב"ה "אנה אעלה", והתשובה - "חברונה". בלי 'מופתים', ככה יצא לי... כך הגעתי לבסוף לישיבה.

כמה זמן למדת בישיבה?

מהישיבה יצאתי כעבור עשר שנים, שלא היו כולן שם באופן רצוף: בשנה החמישית למדתי קצת ב'שיח יצחק' באפרת, ומעט ב'מגן אבות' בקריה, ובשנה שלאחר מכן עברתי לעתניאל, שם הקמנו את הכולל שהפך ברבות השנים לישיבת עתניאל. בשיעור ז' חזרתי לשלש שנים נוספות בישיבה.

ישנה איזו חוויה משמעותית שזכורה לך עד היום?

היו הרבה חוויות. מהבולטות שבהן היה חג הפורים הראשון בישיבה. זה היה פורים מדהים ביותר, אולי אפילו המדהים ביותר בחיי עד כה. אני זוכר איך בא אלי הרב בלייכר ואמר לי בצורה חד משמעית שאם לא אשתה לא אבין כלום ממה שיגיד היום. שתיתי, ובאמת היה מיוחד בצורה בלתי רגילה. את החג הוצאנו ב-11 בלילה. אני לא חושב שהבנתי משהו מהפרטים שהוא אמר,

אבל את הכללים הבנתי... ובהקשר זה אני לא יכול שלא לספר עוד חוויה אישית. בשיעור א' למדנו מסכת "בבא קמא" ובסדר צהריים למדנו את סוגיית "נתקל פושע" בפרק שלישי. אני זוכר שלא הבנתי כלום, היה שם תוס' ארוך מאוד ורבינו חננאל ורמב"ן - ממש חגיגה... לא רציתי להיכנס לשיעור של הרב בלייכר כי הרגשתי שאני ממש לא בעניינים למרות כל הניסיונות (אגב עד היום איני אוהב סתם לשמוע שיעור אם לא עיינתי היטב בכל המקורות). הרב בלייכר מצידו לא הסכים בשום אופן להתחיל את השיעור עד שאכנס... בסוף אחרי עמל רב וחזרות לא מעטות הסוגיא הזו התגננה ויצאה מפי כולנו באותו פורים...

רגע נוסף היה ביום שישי אחד, כשישבנו באחד החדרים, אני, ר' מוטי נחמני, אבי ברקאי, ר' מנחם פרל - כל השיעור הראשון שהיה בישיבה, אולי הרב חנני גם היה שם. הייתה איזו תחושה יוצאת דופן, לשבת בשעה שתיים וחצי ביום שישי יחד עם הרב בלייכר וללמוד סוגיא בעיון על מי מנוחות כאילו אין שום דבר אחר בעולם.

ספר על דמויות נוספות בישיבה שהשפיעו עליך.

הרב חיים גנץ, היום ראש ישיבת "מעלה אליהו" בתל אביב. אני חייב לו תודה עצומה על העמל העצום שהוא השקיע בכולנו. ר' חיים לימד אותי ל'דבר' בתורה. כמו שתינוק לומד את השפה, כך למדתי אצלו את המשפטים הבסיסיים. בהגיון החד כתער הוא לא נתן לנו סתם ל'בלבל את המוח'... בתחילת הדרך לימוד הגמרא לא היה קל לי. הייתי בטוח שכולם מסביבי גאונים ושאני היחיד שלא מצליח להבין. ר' חיים כל-כך עזר, וחזר על הדברים שוב ושוב. פעם, אחד החבר'ה [אולי ר' מנחם פרל] ספר כמה פעמים הוא חזר על עניין שלא הבנתי - 17 פעמים ברציפות!!!

בנך, אבי, אברך בישיבה כיום. אנשים שלמדו איתך ואנשים שלמדו איתו מזהים בשניכם מאפיינים דומים באופי הלימוד. ללמוד 'עד הסוף', בלי פשרות.

אבי הוא בן אדם מדהים וברוך כישרונות והוא לוקח מאוד ברצינות את כל מה שהוא עושה. במקרה הזה אין ספק שהדגם טוב בהרבה מהמקור...

על עצמי אני יכול לומר שאלו היו השנים

החלטתי לפתוח את התנ"ך באקראי, והוא נפתח בדיוק בסיפור בו שואל דוד את הקב"ה "אנה אעלה", והתשובה - "חברונה"

אשר ואבי רוקדים עם הרב בלייכר בחתונתו של אבי

לא רק עיסוק שיש בו פרנסה או גם עשייה, אלא הרבה מעבר לכך. זה מקום שמאפשר יצירה וביטוי מאוד עמוקים, ולא פחות מזה זהו מקצוע שיש בו ממשות עצומה של נגיעה בחיים עצמם. אמנות כמדיום היא מקום שאתה נוגע בקונקרטיים של החיים, בחומריות, בחושניות של החומר, אתה יוצר חלל מתוך תנועות, והתנועות מביאות לידי ביטוי כל מיני כיוונים. זה עולם יצירתי מרתק, ובעומק הוא שואב מיכולותיו של בצלאל, לא פחות מזה.

אין כאן שינוי כיוון. אמנם, זה לא עיסוק חינוכי אך ישנו פה עיסוק במעמקים שבחיים במדיום אחר - במדיום האמנות.

האם אתה רואה בעשייתך ביטוי של שנות לימודך בישיבה?

כן, בודאי, אתן לך דוגמא. במסגרת עיסוקי באדריכלות אני מרצה בימים אלו בקורס שפיתחתי שעניינו עיצוב לקהל הרחב. כשהגדרתי לעצמי מה מייחד את הקורס הזה מדומיו במקומות אחרים, מצאתי שכל עיסוקי סביב נושא האדריכלות והארכיטקטורה חותר תמיד למהותו של עולם העיצוב, ובאופן קונקרטי יותר - למהותו של בית. התפיסה שלי לא מתחילה מפתרונות פרקטיים, היא מנסה כל העת לחתור לשאלות היסוד - מה עושה הבית לאדם, מה עושה לו החלל; מה זה יוצר אצלו. מתוך אלו ניגשים לאחר מכן גם לפתרון הבעיות המעשיות, הפרקטיות, וכדרכה של הבנה מהותית גם הפתרונות הפרקטיים מקבלים זווית אחרת לחלוטין.

אין לי ספק שחקירה זו היא תוצר ישיר של שנות הלימוד בישיבה. גם בלימוד התורה ניתן לקפוץ ישר להלכה, ואפשר לחלופין גם להתמקד קודם ולחשוף את המהות, ללמוד אותה בעיון ולצרף אליה את לימוד האמונה המהווה את תשתית החיים. אני חושב שזה בעיקר מה שקניתי מהלימוד אצל הרב בלייכר. פעמים רבות הוא היה מדבר על המהות הכללית המסתתרת ומאחדת את הפרטים עוד לפני הגילוי, המהות שהיא התובעת את גילוי הפרטים. אני משוכנע שהעיקרון הזה הוא שמביא אותי כיום לעסוק כך בדברים.

לסיום, מילה לישיבה.

אני מאחל לה בחום שתמשיך לפרוח ולשגשג, יש לישיבה תפקיד חשוב מאוד בבניין התורה בעם ישראל היום, וכן ברכה גדולה לתלמידים ולרבנים, שימשיכו בדרכם. וכמוכן, אני תפילה לקב"ה שישלח רפואה שלמה לרב בלייכר - אני מעיין מעת לעת בסוגיות שלמדנו יחד, מתפעל כול פעם מחדש, מאוד אוהב ומתגעגע. ■

האינטנסיביות ביותר בחיי. אני עושה היום הרבה דברים שדורשים מאמץ ויצירה, אבל שום דבר אינו מתקרב לאינטנסיביות העצומה של שנות הלימוד בישיבה; אנרגיות אדירות של ריכוז ושקיעה, של העמקה. אינני מזלזל חלילה באנשים עובדים, גם אני אחד מהם, אבל אני ממש זוכר איך לא הבנתי אז מה אנשים עושים, היה נדמה לי שהם פשוט מבזבזים את הזמן. בישיבה היה ניצול זמן מקסימלי - יום-יום, שבת-שבת, חג-חג.

איך הרגשת כשאבי החליט להגיע לישיבה ואף להיות אברך בה?

אין ספק שכשהוא בחר ללמוד - מתוך רצונו החופשי המלא, שכן לא התחיל בישיבה - ועוד היכן שאני למדתי, יש בזה שמחה גדולה. שמחה על שהוא הולך באותו כיוון ובאותה דרך לגמרי לבד ובעצמאות מוחלטת.

בשבת החתן של אבי העברת שיעור לישיבה כולה בבית המדרש - איך התחושה?

זו שאלה מצויינת. נתחיל במה שהיה חסר - שהרב בלייכר יהיה נוכח בשיעור... היה לי כל-כך חשוב שהוא ישמע, שיראה שיצא משהו מהעמל העצום שהוא השקיע. למרות זאת זה היה מעמד מאוד-מאוד מיוחד עבורי. קשה אפילו להגדיר את זה. זה הרבה מעבר ל'סגירת מעגל', היה בזה משהו עמוק מאוד. אחרי שנים של עמל וגדילה בתורה אפשר לגבש דברים בצורה ערוכה ומסודרת ולהעביר הלאה, מעין ריכוז של עבודה של שנים שבאה לידי ביטוי באופן מתומצת חי. מאוד נהנית מהשיעור הזה; הישיבה שגדלה, ההקשבה של האנשים, שמחתי מאוד.

לכאורה עולם האומנות בכלל והאדריכלות בפרט הם סוג של שבירת כיוון מהעיסוק הישיבתי. מה הוביל אותך למקצוע הזה?

ראשית, התורה נמצאת כל הזמן, היא לא מפסיקה להיות. היא כול הזמן נוכחת לפני, אחרי ובתוך. היא גם ממשיכה להילמד, אם כי העיסוק המרכזי שלי היום הוא בעיקר בתורת הרב, פחות בהלכה וגמרא.

בנוגע להחלטה - זה נושא די רחב, אך על קצה המזלג אומר שהעיסוק באדריכלות הוא לחלוטין

אני עושה היום הרבה דברים שדורשים מאמץ ויצירה, אבל שום דבר אינו מתקרב לאינטנסיביות של שנות הלימוד בישיבה

פעילויות הישיבה לשמירת הקשר עם בוגריה:

בית המדרש לבוגרים

מציע לבוגרי הישיבה לימוד מעמיק בסוגיות בגמרא ובאמונה. במסגרת זו קיימת תוכנית לימוד קבועה (חברותות באיזור המגורים ומפגש אחד לחודש), לצד תוכנית לימוד בימי חמישי בישיבה (השתתפות בשיעור הכללי, ארוחת ערב ולימוד סוגיה בגמרא).

שמיעת השיעורים הכלליים

בשעה טובה נפתחה לאחרונה מערכת לשמיעת השיעורים הכלליים המועברים בישיבה. הגישה למערכת באמצעות אתר האינטרנט של הישיבה מתאפשרת לבוגרי הישיבה בלבד (באמצעות קוד אישי). כבר למעלה מ-150 בוגרים מחוברים למערכת, הצטרפו גם אתם!

www.shaveihevron.org

מאמר חודשי

מידי חודש נשלח לבוגרי הישיבה באמצעות הדוא"ל מאמר של אחד מרבני הישיבה. במידה ואינך מקבל - אנא פנה לכתובת המופיעה מטה.

הגעה לישיבה במועדים

הישיבה שמחה להזמין את בוגריה להשתתף בתוכנית הישיבה ביום העצמאות וביום ירושלים. פרטים נוספים יפורסמו בהמשך באמצעות הדוא"ל.

לפרטים נוספים והצטרפות: 052-2607392

bogrim@shaveihevron.org (אבישי)

קצת נוסטלגיה

עם הזריחה התפללנו תפילת שחרית כמנהג ותיקין ואחר כך היה כל אחד הולך לנוח באיזור ירושלים. לקראת אחר-הצהריים התכנסה הישיבה שוב, ברוב המקרים מאחורי 'בית הרב', שם התקיימה תפילת מנחה, ולאחריה היינו מצטרפים לריקודגלים המסורתית, כשברוב המקרים היתה הישיבה רוקדת בסופה של התהלכה. וכך, בשירה ובריקודים, נכנסנו בשערי העיר העתיקה אל עבר הכותל לתפילת ערבית של מוצאי יום, וכניסתו של יום חדש - יום שחרורה של חברון, שבמידה מסוימת היווה אצלנו חלק מהמשך החגיגה של ימים אלו, שהרי אילולא הוא, מקומנו לא היה כאן...

אגב - כל מי שיש לו חומרים וסיפורים לכתוב לעלונים הבאים, ו/או תמונות לא שגרתיות מחיי הישיבה, מוזמן להעלותם על הכתב ולשלוח לכתובת הדוא"ל: bogrim@shaveihevron.org

עומדים אנו בפתחם של ימים מיוחדים המופיעים אלינו מחדש בכל שנה ושנה - ימי גאולתן של ישראל, הימים שמתחילים מתוך הופעת חג הפסח ונמשכים ליום הזיכרון ויום העצמאות, כשלאחריהם ל"ג בעומר, ובסיום החודש - יומה הגדול של ירושלים.

בכל שנה עלו מחדש ההתלבטויות סביב ימים אלו - מה לעשות, איך לעשות;

ביום ירושלים נהגה הישיבה לשהות בכל היום כולו, מלילו ועד מוצאו, בירושלים. בליל החג היתה נערכת בדרך כלל מסיבה באזור ישיבת 'מרכז הרב' ולאחריה היתה הישיבה מצטרפת לריקודים שיצאו מ'מרכז הרב' לכיוון הכותל. אם היה נותר זמן היינו יורדים לטבול במעיין השילוח, ובהמשך היה מתקיים דרך קבע שיעור קצר של הרב בלייכר על מהותו של יום.

הרב בלייכר והרב דרוקמן בריקוד משותף בחוצות ירושלים

הרב דני סטיסקין במסיבת יום ירושלים בביתו של הרב בני אייזר זצ"ל.

מימין לרב בלייכר: יגאל קליין, שמעון הילמן, איתמר בן יאיר (אירגי), משמאל: אהוד אוחנה, אריה רוטשילד וחזי אסטרייכר.

ריקוד דגלים תשס"ב, מימין לרב בלייכר: יגאל קליין ואורי רון. משמאל: חיליק גוטמן, נתנאל אלק ויאיר פולק.

ידידים ובוגרים יקרים,
אנו מצרפים לכם דיסק למזכרת מהאירוע לציון ל"ב שנים לישיבה.
בברכת יום עצמאות שמח,
הנהלת הישיבה